

Na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 117. sjednici održanoj 25. marta 2010. godine, donijelo je

PRAVILNIK O MJERAMA KONTROLE NJUKASTL BOLESTI

POGLAVLJE I. PREDMET I POJMOVNIK

Član 1. (Predmet)

Pravilnikom o mjerama kontrole njukastl bolesti (eng. NEWCASTLE DISEASE), (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuju se mjere koje se primjenjuju u slučaju izbijanja njukastl bolesti kod:

- a) peradi i;
- b) sportskih golubova i drugih ptica koje se drže u zatočeništvu.

Član 2. (Pojmovnik)

U ovom Pravilniku pojedini pojmovi imaju slijedeće značenje:

- a) *Perad* - kokoši, ćurke, biserke, patke, guske, prepelice, golubovi, fazani, jarebice koje se uzgajaju ili drže u zatočeništvu u svrhu rasploda, za proizvodnju mesa ili jaja namijenjenih ishrani ljudi ili u svrhu obnove populacije pernate divljači;
- b) *Jaja za rasplod* - jaja peradi iz tačke a) ovog člana, namijenjena za inkubaciju;
- c) *Jednodnevni pilići* - pilići do 72 sata starosti, koji nisu hranjeni, uz izuzetak mošusnih patki koje se mogu hraniti;
- d) *Perad za rasplod* - perad starija od 72 sata, namijenjena za proizvodnju rasplodnih jaja;
- e) *Perad za proizvodnju* - perad starija od 72 sata, namijenjena za proizvodnju mesa i/ili jaja za ishranu ljudi (ili za obnovu populacije pernate divljači);
- f) *Perad za klanje* - perad koja se direktno šalje u klaonicu na klanje što je prije moguće, a najkasnije u roku od 72 sata po prispješu;
- g) *Jato* - sva perad istog zdravstvenog i imunosnog statusa koja se drži unutar iste nastambe ili istog ograđenog prostora i predstavlja jednu epidemiološku cjelinu;
- h) *Gazdinstvo* - nastamba ili objekt koji se koristi za uzgoj ili držanje rasplodne peradi ili peradi za proizvodnju;
- i) *Objekt* - objekt ili dio objekta ili nastambe koji se nalazi na istoj lokaciji i može biti:
  - 1) objekt za uzgoj čistih linija i djedovskih jata u kojem se proizvode jaja za leženje rasplodne peradi;
  - 2) objekt za uzgoj rasplodne peradi u kojem se proizvode jaja za leženje peradi za proizvodnju;
  - 3) objekt za uzgoj u kojem se perad uzgaja do faze nošenja;
  - 4) valionica za inkubaciju i leženje jaja te snabdijevanje jednodnevnim pilićima;
- j) *Ovlaštena laboratorija* - laboratorija koja ispunjava propisane uslove koje propisuje Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine i koji za obavljanje djelatnosti ovlašćuju nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i odgovaraju za njen rad;
- k) *Zdravstvena inspekcija* - inspekcija zdravstvenog statusa sve peradi u objektu od strane veterinarskog inspektora;

- l) *Bolesti koje se obavezno prijavljuju* - označava zarazne bolesti s lista A, B i C (ostale bolesti) međunarodnog zoosanitarnog kodeksa OIE-a, uključujući i bolesti koje odrede nadležni organi;
- m) *Mjesto izbijanja bolesti/žarište (engl. outbreak)* - je pojava jednog ili više službeno potvrđenih slučajeva bolesti na farmi ili području, koje se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- n) *Zaračeno područje* - smatra se područje na kojem je utvrđen jedan ili više izvora infekcije i na kojem postoje mogućnosti za širenje infekcije;
- o) *Karantina* - objekt/nastamba ili skup nastambi, kao i otvorene površine oko nastambi u kojima se u uslovima potpune izolacije drže životinje iz uvoza, tako da je spriječen neposredan ili posredan dodir s drugim životinjama dok traje provjera njihovog zdravstvenog stanja;
- p) *Usmrćivanje i neškodljivo uništavanje* - usmrćivanje i neškodljivo uništavanje sve peradi te neškodljivo uništavanje proizvoda od peradi, uz provođenje potrebnih mjera zaštite uključujući i dezinfekciju na zaraženom ili kontaminiranom mjestu;
- r) *Zaražena perad* - sva perad:
- 1) kod koje je njukastl bolest sužbeno potvrđena pretragom od strane službene laboratorije ili;
  - 2) u slučaju sekundarnog i slijedećih izbijanja njukastl bolesti, perad kod koje su utvrđeni klinički znakovi ili postmortalne promjene koje ukazuju na njukastl bolest;
- s) *Perad za koju se sumnja da je zaražena* - sva perad koja pokazuje kliničke znakove ili postmortalne promjene na osnovu kojih se može postaviti opravdana sumnja na njukastl bolest;
- t) *Perad za koju se sumnja da je kontaminirana* - sva perad koja je mogla biti direktno ili indirektno izložena virusu njukastl bolesti;
- u) *Ostaci hrane* - otpaci iz kuhinje, restorana ili odgovarajuće industrije gdje se koristi meso;
- v) *Nadležni organi (u daljnjem tekstu: nadležni organi)* - su Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured), Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske i Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- z) *Nadležni inspeksijski organi (u daljnjem tekstu: nadležni inspektorati)* - su Federalna uprava za inspeksijske poslove Federacije Bosne i Hercegovine, Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske, Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;
- aa) *Sportski golub* - bilo koji prevezeni golub ili golub koji će biti prevožen iz golubarnika kako bi bio pušten, a koji nakon toga može slobodno doletjeti natrag u golubarnik ili bilo koje drugo odredište/mjesto;
- bb) *Golubarnik* - bilo koja nastambama ili mjesto gdje se drže ili uzgajaju sportski golubovi;
- cc) *Imatelji životinja* - su fizička i pravna lica, koja su vlasnici životinja, odnosno koja se bave uzgajanjem, zaštitom, upotrebom, gajenjem, upravljanjem, obučavanjem, prijevozom ili prodajom životinja;
- dd) *Sentinel životinje* - životinje prijemčive vrste koje nisu cijepljene, te koje su slobodne od infekcije virusom njukastl bolesti ili slobodne od njukastl bolesti i koje se u određenom periodu jednom ili više puta uzastopno pretražuju na prisutnost antitijela za virus njukastl bolesti;
- ee) *Ugroženo područje* - smatra se područje, na koje se može prenijeti bolest sa zaraženog područja i na kojem postoje mogućnosti za širenje zaraze;
- ff) *Nadležni veterinarski inspektor* - je inspektor zadužen za određeno administrativno područje.

POGLAVLJE II. MJERE U SLUČAJU POJAVE BOLESTI

Član 3. (Prijava bolesti)

- (1) U slučaju sumnje na prisustvo njukastl bolesti nadležna veterinarska organizacija je dužna na najbrži mogući način, a najkasnije u roku od 24 sata izvijestiti nadležnog veterinarskog inspektora i nadležne organe entiteta, a oni su dužni obavijestiti Ured.

(2) Odredbe ovog Pravilnika ne primjenjuju se u slučaju pojave njukastl bolesti kod divljih ptica koje žive slobodno.

Član 4. **(Mjere u slučaju sumnje na bolest na gazdinstvu)**

(1) U slučaju sumnje da je perad na gazdinstvu zaražena ili kontaminirana uzročnikom njukastl bolesti nadležni veterinarski inspektor mora odmah provesti službeno istraživanje kako bi se potvrdila ili isključila prisutnost njukastl bolesti, a naročito mora uzeti ili narediti uzimanje uzoraka za laboratorijsku pretragu.

(2) Odmah po prijavi sumnje na njukastl bolest, nadležni veterinarski inspektor mora staviti gazdinstvo pod službeni nadzor i narediti provedbu slijedećih mjera:

a) utvrđivanje broja peradi na gazdinstvu, po kategorijama, uz naznaku broja uginulih životinja u svakoj kategoriji i uz naznaku u kojim kategorijama postoje vidljivi klinički znakovi, a u kojima nema znakova njukastl bolesti. Ti podaci moraju biti dnevno ažurirani, uzimajući u obzir broj valjenja ili uginuća tokom perioda dok traje sumnja na bolest. Podaci moraju biti dopunjavani i dostupni na zahtjev veterinarskog inspektora ili nadležnih organa, te provjereni tokom svake službene kontrole i nadzora;

b) sva perad na gazdinstvu mora ostati na mjestu gdje se drži ili se mora zatvoriti na nekom drugom mjestu gdje je izolirana i bez kontakta s drugom peradi;

c) perad ne smije ulaziti niti napuštati gazdinstvo;

d) zabraniti kretanje ili premještanje, bez odobrenja nadležnog veterinarskog inspektora svih:

1) lica, drugih životinja ili vozila s ili na gazdinstvo;

2) mesa peradi ili lešina, hrane za životinje, opreme, otpadaka, izmeta, stelje, odnosno svega na čemu se može prenijeti virus njukastl bolesti;

e) zabranu stavljanja u promet jaja s gazdinstva, osim jaja koja su otpremljena direktno u odobreni objekt za proizvodnju proizvoda od jaja i prevezena uz odobrenje nadležnog veterinarskog inspektora. Takvo odobrenje može se dati samo ako je udovoljeno zahtjevima iz Priloga I. ovog Pravilnika;

f) postavljanje odgovarajućih dezobarijera na ulazu i izlazu iz objekata gdje se drži perad i na ulazu i izlazu s gazdinstava;

g) provedbu epidemiološkog istraživanja u skladu s članom 7. ovog Pravilnika.

(3) Dok su na snazi službene mjere iz stava (2) ovog člana vlasnik ili imatelj peradi kod koje se sumnja na prisustvo njukastl bolesti mora poduzeti sve radnje kako bi se provele mjere iz stava (2) ovog člana, osim tačke g) tog stava.

(4) Nadležni veterinarski inspektor može odrediti provedbu bilo koje mjere iz stava (2) ovog člana i na drugim gazdinstvima ukoliko njihov smještaj, međusobni položaj ili kontakti s gazdinstvom gdje je postavljena sumnja na njukastl bolest ukazuju na mogućnost kontaminacije.

(5) Mjere iz st. (1) i (2) ovog člana moraju ostati na snazi dok sumnja na njukastl bolest ne bude službeno isključena.

Član 5. **(Mjere u slučaju potvrđene bolesti na gazdinstvu)**

(1) Kad je njukastl bolest službeno potvrđena kod peradi na gazdinstvu, osim mjera određenih u članu 4. stav (2) ovog Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor mora narediti i slijedeće mjere:

a) usmrćivanje na licu mjesta sve peradi na gazdinstvu, bez odgode, a uginula ili usmrćena perad, kao i sva jaja, moraju biti neškodljivo uništena. Navedene mjere moraju biti provedene tako da se smanji opasnost od širenja bolesti;

b) uništavanje i odgovarajuću obradu bilo koje supstance ili otpadaka, kao što su hrana za životinje, stelja ili izmet koji su mogli biti kontaminirani. Ta obrada, provedena u skladu s uputama nadležnog veterinarskog inspektora, mora osigurati uništenje virusa njukastl bolesti;

c) pronalaženje i neškodljivo uništavanje mesa peradi s gazdinstva koja je zaklana tokom pretpostavljenog perioda inkubacije bolesti;

- d) pronalaženje sistemom sljedivosti i uništavanje rasplodnih jaja proizvedenih tokom pretpostavljenog perioda inkubacije bolesti i odnesenih s gazdinstva. Perad koja se već izvalila mora biti stavljena pod službeni nadzor, a konzumna jaja koja su proizvedena tokom pretpostavljenog perioda inkubacije bolesti i koja su premještena s gazdinstva moraju biti pronađena sistemom sljedivosti i neškodljivo uništena, osim ako prije nisu bila odgovarajuće dezinficirana;
- e) čišćenje i dezinfekciju objekata za smještaj peradi, njihovog okoliša, vozila koja se koriste za prijevoz i sve opreme koja je mogla biti kontaminirana, u skladu s odredbama člana 11. ovog Pravilnika, a nakon provođenja mjera propisanih u tač. a) i b) ovog stava;
- f) zabranu ponovnog uvođenja peradi na gazdinstvo najmanje 21 dan nakon završetka provedbe mjera propisanih u tački e) ovog stava;
- g) provedbu epidemiološkog istraživanja u skladu s članom 7. ovog Pravilnika.
- (2) Nadležni veterinarski inspektor može narediti provedbu mjera određenih u stavu (1) ovog člana i na drugim susjednim gazdinstvima ukoliko njihova lokacija, raspored ili kontakt s gazdinstvom na kojem je bolest potvrđena, daje osnovu za sumnju na moguću kontaminaciju.
- (3) Kad se iz jata peradi koje ne pokazuje kliničke znakove njukastl bolesti izolira virus njukastl bolesti koji ima ICIP (intracerebralni indeks patogenosti) veći od 0,7 i manji od 1,2, a referentna laboratorija OIE -a / EC iz člana 15. ovog Pravilnika, dokaže da izolirani predmetni virus potiče od atenuiranog živog cjepiva protiv njukastl bolesti, nadležni organ može odobriti odstupanje od zahtjeva određenih u tač. od a) do f) iz stava (1) ovog člana, pod uslovom da je gazdinstvo o kojem je riječ stavljeno pod službeni nadzor u trajanju od 30 dana, te mora:
- a) narediti provedbu mjera iz člana 4. stav (2) tač. a), b), d), e) i f) ovog Pravilnika;
- b) zabraniti da bilo koja perad napušta gazdinstvo, osim ako se direktno prevozi u klaonicu koju je odredio nadležni entitetski organ. Nadležni veterinarski inspektor, koji je odgovoran za tu klaonicu, mora biti obaviješten o namjeri da se perad šalje na klanje, a perad, odmah po prispiješu u klaonicu, treba držati i klati odvojeno od druge peradi.
- (4) Svježe meso peradi iz stava (3) ovog člana mora imati oznaku o zdravstvenoj ispravnosti u skladu s posebnim propisom o uslovima zdravlja životinja u odnosu na kontrolu svježeg mesa peradi namijenjenog za stavljanje na tržište.
- (5) Odredbe propisane u stavu (3) ovog člana moraju se preispitivati uzimajući u obzir naučna postignuća, s ciljem donošenja usklađenih pravila za korištenje cjepiva protiv njukastl bolesti na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Član 6.

(Mjere na gazdinstvu gdje se drže dva ili više odvojenih jata)

Kad su na gazdinstvu smještene dva ili više odvojenih jata, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može odobriti odstupanje od zahtjeva određenih u članu 5. stav (1) ovog Pravilnika za zdrava jata na zaraženom gazdinstvu, pod uslovom da je nadležni veterinarski inspektor potvrdio da se tehnološki postupci uzgoja i proizvodnje odvijaju na način da su jata u potpunosti odvojena u pogledu smještaja, držanja i hranidbe, tako da se virus ne može proširiti s jednog jata na drugo.

Član 7.

(Epidemiološko istraživanje)

- (1) Epidemiološkim istraživanjem moraju biti prikupljeni podaci o:
- a) trajanju perioda u kojem je njukastl bolest prisutna na gazdinstvu ili u golubarniku;
- b) mogućem porijeklu njukastl bolesti na gazdinstvu ili u golubarniku i drugim gazdinstvima ili golubarnicima u kojima je smještena perad, golubovi ili druge ptice koje se drže u zatočeništvu, a postoji mogućnost da su zaražene ili kontaminirane iz istog izvora;

c) kretanju lica i premještanju peradi, golubova ili drugih ptica koje se drže u zatočeništvu ili drugih životinja, vozila, jaja, mesa i lešina i bilo koje druge opreme ili supstanci koje su mogle prenijeti virus njukastl bolesti na ili s predmetnog gazdinstva ili golubarnika.

(2) U cilju osiguranja potpune koordinacije svih mjera potrebnih za iskorjenjivanje njukastl bolesti i provedbe epidemiološkog istraživanja, ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH uspostavlja Zajednički centar za kontrolu bolesti (u daljnjem tekstu: Zajednički centar) i imenuje direktora Ureda, kao rukovoditelja istog. Direktor Ureda imenuje članove Zajedničkog centra od predstavnika nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, a po potrebi i drugih stručnih lica.

Član 8.

(Mjere na moguće kontaminiranom gazdinstvu)

(1) Kad nadležni veterinarski inspektor ima razloga za sumnju da je perad na nekom gazdinstvu mogla biti kontaminirana zbog kretanja lica, životinja ili vozila ili na bilo koji drugi način, to gazdinstvo mora biti stavljeno pod službenu kontrolu u skladu sa stavom (2) ovog člana.

(2) Svrha službene kontrole je da se odmah otkrije svaka sumnja na njukastl bolest, te utvrdi broj peradi i prati njihovo kretanje, te kad je to potrebno provedu aktivnosti propisane u stavu (3) ovog člana.

(3) Kad je gazdinstvo stavljeno pod službenu kontrolu određenu u st. (1) i (2) ovog člana, nadležni veterinarski inspektor mora zabraniti odvoz peradi s gazdinstva, osim direktnog prijevoza u klaonicu pod službenim nadzorom, za potrebe neodgodivog klanja. Prije izdavanja takvog odobrenja, nadležni veterinarski inspektor mora narediti i nadzirati provođenje kliničkog pregleda sve peradi kako bi se isključila prisutnost njukastl bolesti na gazdinstvu. Ograničenje premještanja koje je propisano u ovom članu, mora se uvesti za period od najmanje 21 dan od zadnjeg datuma moguće kontaminacije i mora se primjenjivati u trajanju od najmanje sedam dana.

(4) Nadležni veterinarski inspektor, kad smatra da uslovi to dozvoljavaju, može ograničiti provedbu mjera propisanih ovim članom na dio gazdinstva i na perad koja se tamo nalazi, pod uslovom da je ta perad smještena, uzgajana i hranjena potpuno odvojeno i da o njoj brine drugo radno osoblje.

(5) Nadležni veterinarski inspektor, kad ima razlog za sumnju da su sportski golubovi ili bilo koji golubarnik kontaminirani virusom njukastl bolesti, mora poduzeti sve potrebne mjere ograničenja za taj golubarnik, uključujući i zabranu kretanja sportskih golubova izvan golubarnika u trajanju od 21 dan.

Član 9.

(Mjere na zaraženom i ugroženom području)

(1) Kad je njukastl bolest službeno potvrđena kod peradi Ured, uz saglasnost s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH, mora uspostaviti zaraženo područje u krugu od najmanje tri km oko zaraženog gazdinstva, a koje se nalazi unutar ugroženog područja u krugu od najmanje 10 km. Pri uspostavi zaraženog područja treba voditi računa o geografskim, administrativnim, ekološkim i epidemiološkim faktorima povezanim s njukastl bolesti i o mogućnosti provedbe prašenja i nadzora.

(2) Na zaraženom području nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu slijedećih mjera:

a) popis svih gazdinstava unutar zaraženog područja na kojima se drži perad i evidentiranje broja peradi na svakom gazdinstvu;

b) redovne obilaske svih gazdinstava na kojima se drži perad, klinički pregled peradi uključujući, prema potrebi, uzimanje uzoraka za laboratorijsku pretragu, a o svim obilascima i nalazima mora se voditi i čuvati evidencija;

c) držanje peradi u objektu ili prostoru za uzgoj ili na nekom drugom mjestu gdje može biti izolirana;

d) korištenje odgovarajućih sredstava za dezinfekciju na ulazima i izlazima s gazdinstva;

e) kontrolu kretanja lica koja rade s peradi, lešinama peradi i jajima, kao i vozila koja prevoze perad, lešine i jaja unutar zaraženog područja, a prijevoz peradi kroz zaraženo područje mora biti zabranjen, osim provoza peradi po glavnim cestovnim i željezničkim prometnicama;

f) zabranu premještanja peradi i rasplodnih jaja s gazdinstva na kojem se drže, osim ako to odobri nadležni veterinarski inspektor u slučaju prijevoza slijedećih pošiljki:

1) peradi za neposredno klanje u klaonici, po mogućnosti unutar zaraženog područja ili, ako to nije moguće, u klaonici izvan zaraženog područja, koju odredi nadležni organ entiteta. Meso takve peradi treba biti označeno posebnom oznakom o zdravstvenoj ispravnosti u skladu s posebnim propisom kojim su određeni uslovi zdravlja životinja koji utiču na trgovinu svježim mesom peradi, na unutrašnjem tržištu i pri uvozu;

2) jednodnevnih pilića ili pilenki neposredno pred pronesak na gazdinstvo unutar ugroženog područja na kojem nema druge peradi. Kad nije moguće osigurati prijevoz jednodnevnih pilića ili pilenki pred pronesak, na gazdinstvo koje se nalazi unutar ugroženog područja, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta može dopustiti prijevoz jednodnevnih pilića i kokoši na gazdinstvo izvan ugroženog područja, a navedena gazdinstva moraju biti stavljena pod službeni nadzor u skladu s članom 8. stav (2) ovog Pravilnika;

3) rasplodnih jaja u valionicu koju je odredio nadležni organ entiteta, a prije otpreme jaja i pripadajuća ambalaža moraju biti dezinficirani. Odobrena kretanja ili premještanja iz ove alineje i alineja 1) i 2) ove tačke, moraju biti provedena pod službenim nadzorom, odmah po odobrenju. Kretanje i premještanje dozvoljava se tek nakon što je nadležni veterinarski inspektor obavio zdravstveni pregled na gazdinstvu. Prijevozna sredstva koja se koriste trebaju biti očišćena i dezinficirana prije i nakon upotrebe;

g) zabranu odstranjivanja ili raznošenja korištene stelje ili gnojiva peradi bez odobrenja;

h) zabranu održavanja sajмова, tržnica, izložbi ili drugih okupljanja peradi ili drugih ptica.

(3) Mjere koje se primjenjuju u zaraženom području ostaju na snazi barem 21 dan nakon provođenja preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na zaraženom gazdinstvu, u skladu s članom 11. ovog Pravilnika. Nakon provedenih mjera iz st. (2) i (3) ovog člana, zaraženo područje smatra se dijelom ugroženog područja.

(4) Na ugroženom području nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu slijedećih mjera:

a) popis svih gazdinstava unutar ugroženog područja na kojima se drži perad;

b) kontrolu premještanja peradi i rasplodnih jaja unutar ugroženog područja;

c) zabranu premještanja i stavljanja u promet peradi izvan ugroženog područja tokom prvih 15 dana, osim premještanja direktno na klaonicu izvan ugroženog područja, koju je odredio nadležni organ entiteta. Meso takve peradi treba biti označeno posebnom oznakom o zdravstvenoj ispravnosti u skladu s posebnim propisom kojim su određeni uslovi zdravlja životinja i koji utiču na trgovinu svježim mesom peradi, na unutrašnjem tržištu i pri uvozu;

d) zabranu kretanja rasplodnih jaja izvan ugroženog područja, osim u valionicu koju je odredio nadležni organ entiteta. Prije otpreme jaja i pripadajuća ambalaža moraju biti dezinficirani;

e) zabranu premještanja korištene stelje ili gnojiva peradi izvan ugroženog područja;

f) zabranu održavanja sajмова, tržnica, izložbi ili drugih okupljanja peradi ili drugih ptica;

g) bez obzira na odredbe iz tač. a) i b) stav (4) ovog člana, zabranu prijevoza peradi, osim prijevoza po glavnim cestovnim i željezničkim prometnicama.

(5) Mjere koje se primjenjuju u ugroženom području ostaju na snazi najmanje 30 dana nakon provođenja preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na zaraženom gazdinstvu u skladu s članom 11. ovog Pravilnika.

(6) Kad zaraženo i/ili ugroženo područje prelazi na teritoriju susjednih država Ured saraduje s nadležnim organom susjedne države u uspostavi područja iz stava (1) ovog člana.

(7) Kad epidemiološko istraživanje iz člana 7. ovog Pravilnika potvrdi da je izbijanje njukastl bolesti posljedica infekcije bez dokaza o daljnjem širenju, veličina i trajanje zaraženih i ugroženih područja mogu se smanjiti.

Član 10. **(Sljedivost)**

- (1) Postupke koji omogućavaju praćenje kretanja jaja, peradi i ptica koje se drže u zatočeništvu određuje Ured.
- (2) Imatelj ili držatelj peradi i/ili sportskih golubova i/ili ptica koje se drže u zatočeništvu mora, na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora, dostaviti podatke o peradi i jajima koja ulaze ili napuštaju njegovo gazdinstvo, kao i podatke o takmičenjima ili izložbama na kojima su sudjelovali sportski golubovi.
- (3) Sva lica uključena u prijevoz ili trgovinu peradi, jaja, sportskih golubova i ptica koja se drže u zatočeništvu moraju, na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora, dostaviti podatke o kretanju peradi, jaja, sportskih golubova i ptica koje se drže u zatočeništvu koje su prevezli ili njima trgovali zajedno sa svim pojedinostima o tome.

Član 11. **(Dezinfekcija)**

- (1) Sredstva koja se koriste za dezinfekciju i njihove koncentracije moraju biti odabrana za stavljanje u promet od strane entitetskih ministarstava poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.
- (2) Postupci čišćenja i dezinfekcije moraju se provoditi pod službenim nadzorom i u skladu s:
  - a) uputama nadležnog veterinarskog inspektora;
  - b) postupkom čišćenja i dezinfekcije zaraženog gazdinstva, kako je propisano u Prilogu II. ovog Pravilnika.

Član 12. **(Laboratorijsko pretraživanje)**

Prikupljanje uzoraka i laboratorijsko pretraživanje za otkrivanje prisutnosti virusa njukastl bolesti mora se provesti u skladu s Prilogom III. ovog Pravilnika.

Član 13. **(Obavješćavanje)**

Nadležni veterinarski inspektor, mora poduzeti sve potrebne mjere za obavješćavanje lica na zaraženim i ugroženim područjima o ograničenjima na snazi i poduzeti sve što je potrebno za pravilnu provedbu naređenih mjera.

Član 14. **(Referentna laboratorija)**

- (1) Referentna laboratorija za njukastl bolest određena je u Prilogu IV. ovog Pravilnika. Referentna laboratorija mora:
  - a) imati opremu i stručnjake osposobljene za provedbu antigenske i biološke tipizacije virusa njukastl bolesti i potvrđivnje rezultata dobijenih u ovlaštenim dijagnostičkim laboratorijama;
  - b) obavljati testiranje reagensa koji se koriste u ovlaštenim laboratorijama;
  - c) obavljati testiranje efikasnosti, djelotvornosti i čistoće cjepiva dozvoljenih za profilaktičku upotrebu u državi ili cjepiva koja su uskladištena za upotrebu u vanrednim situacijama.
- (2) Referentna laboratorija iz Priloga IV. ovog Pravilnika odgovorna je za usklađivanje standarda i dijagnostičkih metoda, upotrebu reagensa i testiranje cjepiva.
- (3) Referentna laboratorija iz Priloga IV. ovog Pravilnika odgovorna je za usklađivanje standarda i dijagnostičkih metoda propisanih u drugim dijagnostičkim laboratorijama za njukastl bolest u zemlji i:
  - a) može drugim laboratorijama za njukastl bolest u zemlji pribavljati dijagnostičke reagense;

- b) kontrolirati kvalitetu svih dijagnostičkih reagensa koji se koriste u zemlji;
  - c) redovno organizirati provedbu komparativnih testova;
  - d) čuvati izolate virusa njukastl bolesti iz slučajeva koji su bili potvrđeni u zemlji;
  - e) osigurati potvrdu pozitivnih rezultata dobijenih u ovlaštenim dijagnostičkim laboratorijama.
- (4) Referentna laboratorija iz Priloga IV. ovog Pravilnika mora sarajivati s referentnom laboratorijom OIE-a/Evropske unije iz člana 15. ovog Pravilnika.

Član 15. **(Referentna laboratorija Evropske unije)**

Referentna laboratorija OIE/Evropske unije za njukastl bolest naveden je u Prilogu V. ovog Pravilnika.

POGLAVLJE III. CIJEPLJENJE

Član 16. **(Cijepljenje)**

- (1) Cijepljenje protiv njukastl bolesti može se primjenjivati u profilaktičke svrhe ili kao nadopuna mjerama kontrole koje se provode pri pojavi bolesti.
- (2) Dozvoljeno je korištenje isključivo cjepiva koje je, od nadležnog entitetskog organa, odobreno za stavljanje u promet.
- (3) Dodatni kriteriji za primjenu cjepiva protiv njukastl bolesti donosi Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Član 17. **(Profilaktičko cijepljenje)**

- (1) Kad se provodi profilaktičko cijepljenje protiv njukastl bolesti Ured o tome obavještava OIE, Evropsku komisiju i susjedne države.
- (2) Podaci koji se trebaju dostaviti u skladu sa stavom (1) ovog člana moraju sadržavati:
  - a) karakteristike i sastav cjepiva koje će se koristiti;
  - b) postupke za nadzor distribucije, skladištenja i korištenja cjepiva;
  - c) vrste i kategorije peradi koje bi mogle ili će biti cijepljene;
  - d) područja na kojima bi moglo ili će biti provedeno cijepljenje;
  - e) razloge zbog kojih se cijepljenje provodi.
- (3) Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH može donijeti program cijepljenja sportskih golubova. U slučaju donošenja tog programa, Ured o cijepljenju obavještava OIE, Evropsku komisiju i susjedne države. Bez obzira na odredbe programa cijepljenja, nadležni organi moraju osigurati da organizatori takmičenja i izložbi poduzmu sve potrebne mjere da samo sportski golubovi koji su cijepljeni protiv njukastl bolesti mogu sudjelovati na takmičenjima i izložbama.
- (4) Ured ima obavezu donijeti detaljna pravila za primjenu odredbi ovog člana i bilo kojih odstupanja koja se mogu odobriti, vodeći računa o zdravstvenom statusu zemlje.

Član 18. **(Hitno cijepljenje)**

- (1) Kad je potvrđena prisutnost njukastl bolesti, Ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na prijedlog Ureda može, kao nadopunu drugim mjerama kontrole određenih ovim Pravilnikom,

odrediti teritorijalno područje i vremenski rok u kojem će se provesti brzo i sistematično cijepljenje određenih vrsta peradi (hitno cijepljenje), pod službenom kontrolom.

(2) Ured izvještava OIE, Evropsku komisiju i susjedne države o situaciji u slučaju pojave njukastl bolesti i o programu hitnog cijepljenja.

(3) U slučaju provedbe cijepljenja iz stava (1) ovog člana, cijepljenje ili ponovno cijepljenje peradi na gazdinstvu, koje je predmet ograničenja iz člana 4. ovog Pravilnika, je zabranjeno.

(4) U slučaju provedbe cijepljenja iz stava (1) ovog člana:

a) određene vrste peradi moraju se cijepiti što je prije moguće;

b) sva perad određene vrste koja je izvaljena ili prenesena na gazdinstvo unutar područja cijepljenja mora se cijepiti, ukoliko nije cijepljena;

c) za vrijeme postupka cijepljenja propisanog stavom (1) ovog člana, sva perad određene vrste koja se drži na gazdinstvima unutar područja cijepljenja mora na njima i ostati, osim:

1) jednodnevnih pilića prenesenih na gazdinstvo unutar područja cijepljenja gdje će biti cijepljeni;

2) peradi koja je odvedena direktno u klaonicu na neposredno klanje. Ukoliko se klaonica nalazi izvan područja cijepljenja, premještanje peradi može se dozvoliti tek nakon što je nadležni veterinarski inspektor proveo kontrolu zdravlja životinja na gazdinstvu;

d) kad su postupci cijepljenja predviđeni u tački a) ovog stava provedeni, premještanja izvan područja cijepljenja mogu se dozvoliti za:

1) jednodnevne piliće namijenjene proizvodnji mesa koji mogu biti premješteni na gazdinstvo gdje će se cijepiti, a to gazdinstvo mora, do klanja te peradi, biti pod nadzorom;

2) perad koja je bila cijepljena prije više od 21 dan, a namijenjena je za neodgodivo klanje;

3) rasplodna jaja koja potiču od peradi za rasplod koja je bila cijepljena barem prije 21 dan, a jaja i pripadajuća ambalaža moraju biti dezinficirani prije premještanja.

(5) Mjere predviđene u stavu (4) tač. b) i d) ovog člana, moraju se provoditi tri mjeseca po završetku cijepljenja propisanog u stavu (1) ovog člana, a provedba mjera može se produžiti za jedno ili više dodatnih tromjesečnih perioda.

(6) Izuzetno, u odnosu na provedbu tač. a) i b) stav (4) ovog člana, Ured uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, može izuzeti pojedina jata od posebne naučne vrijednosti iz sistematskog cijepljenja, pod uslovom da su poduzete sve potrebne mjere za zaštitu njihovog zdravlja i da su redovno podvrgavana serološkim pretragama.

POGLAVLJE IV. MJERE U SLUČAJU OBOLJENJA GOLUBOVA PISMONOŠA I PLAN HITNIH MJERA

Član 19.

(Sumnja na pojavu njukastl bolesti u golubova pismonoša ili ptica koje se drže u zatočeništvu)

(1) Kad postoji sumnja da su golubovi pismonoše ili ptice koje se drže u zatočeništvu zaražene njukastl bolesti, nadležni veterinarski inspektor mora odmah započeti sa službenim postupcima istrage u svrhu potvrđivanja ili prijave prisutnosti bolesti, a naročito mora odmah uzeti odgovarajuće uzorke za laboratorijske pretrage ili provjeriti da su isti uzeti.

(2) Odmah po zaprimanju obavijesti o sumnji, nadležni veterinarski inspektor mora staviti gazdinstvo ili golubarnik pod službeni nadzor i narediti da niti jedan golub ili ptica koja se drži u zatočeništvu niti bilo šta drugo čime bi se mogao prenijeti virus njukastl bolesti ne smije napustiti golubarnik ili gazdinstvo.

(3) Mjere određene u st. (1) i (2) ovog člana moraju ostati na snazi dok Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, ne isključi sumnju na njukastl bolest.

(4) Nakon što je prisutnost njukastl bolesti službeno potvrđena, nadležni veterinarski inspektor odmah mora narediti i nadzirati:

- a) primjenu mjera kontrole i iskorjenjivanja bolesti određenih u članu 5. stav (1) tač. a), b), e) i f) ovog Pravilnika, za golubove pismošose ili ptice koje se drže u zatočeničtvu i golubarnike zaražene njukastl bolesti ili;
- b) zabranu premještanja golubova ili ptica koje se drže u zatočeničtvu izvan golubarnika ili gazdinstvima tokom najmanje 60 dana nakon nestanka kliničkih znakova njukastl bolesti i uništenje ili obradu bilo kojeg materijala ili otpada koji bi mogli biti kontaminirani. Obrada mora biti provedena na način da je uništen sav prisutni virus njukastl bolesti i sav otpad koji se nakupio tokom toga 60-dnevnog perioda i;
- c) epidemiološko istraživanje u skladu s članom 7. ovog Pravilnika.
- (5) Kad je potrebno, nadležni organi entiteta moraju dostaviti Uredu podatke o stanju bolesti i mjerama kontrole koje se primjenjuju, u skladu s obrascem iz Priloga VI. ovog Pravilnika.

Član 20. **(Ostaci hrane)**

- (1) Zabranjeno je korištenje ostataka hrane za hranjenje peradi, a koji potiču iz međunarodnih prijevoznih sredstava, kao što su brodovi, kopnena vozila ili avioni. Takvi ostaci hrane moraju se sakupiti i uništiti pod službenim nadzorom.
- (2) Zabranjeno je korištenje ostataka hrane osim one opisane u stavu (1) ovog člana ili otpada od peradi, koja može biti odobrena za hranjenje peradi samo ako je prije toga odgovarajuće termički obrađeno kako bi se osiguralo da se virus njukastl bolesti ne može proširiti ili je uništen.

Član 21. **(Plan hitnih mjera)**

- (1) Ured mora izraditi Plan hitnih mjera koji sadrži mjere koje će se provoditi u slučaju izbijanja njukastl bolesti. Plan hitnih mjera mora osigurati pristup objektima, opremi, osoblju i drugim sredstvima potrebnim za brzo i efikasno iskorjenjivanje bolesti. Također, Plan hitnih mjera mora sadržavati precizne podatke o količinama cjepiva potrebnima za provedbu hitnog cijepljenja.
- (2) Kriteriji koji se moraju primjenjivati pri izradi Plana hitnih mjera određeni su u Prilogu VII. ovog Pravilnika.
- (3) Plan hitnih mjera izrađen je u skladu s kriterijima iz Priloga VII. ovog Pravilnika.
- (4) Plan hitnih mjera može se naknadno mijenjati i nadopunjavati u skladu s novim iskustvima i razvoju situacije u odnosu na njukastl bolest.

POGLAVLJE V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22. **(Ujednačena primjena)**

- (1) Kad je to potrebno, u svrhu primjene mjera na koje se odnosi ovaj Pravilnik nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH imaju pravo ostvariti uvid u provođenju mjera kontrole na licu mjesta. U tu svrhu će se pregledati reprezentativni broj objekata kako bi se potvrdilo da je postupljeno u skladu s odredbama ovog Pravilnika.
- (2) Program kontrole provođenja mjera zajednički izrađuju nadležni organi.

Član 23. **(Prilozi Pravilnika)**

Prilozi od I. do VII. {tampani su uz ovaj Pravilnik i ~ine njegov sastavni dio.

Član 24.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 74/10
25. marta 2010. godine
Sarajevo
Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

PRILOG I.

ODOBRENJE ZA ODVOZ JAJA S GAZDINSTVA

(Član 4. stav (2) tačka e) ovog Pravilnika)

Za odobrenje, koje izdaje nadležni veterinarski inspektor, radi prijevoza jaja sa sumnjivog gazdinstva, iz člana 4. stav (2) tačka e) ovog Pravilnika, u odobreni objekt za proizvodnju i preradu proizvoda od jaja, u skladu s posebnim propisom o higijeni i zdravstvenim problemima koji utiču na proizvodnju i stavljanje na tržište proizvoda od jaja (u daljnjem tekstu: određeni objekt), moraju se ispuniti slijedeći uslovi:

a) jaja sa sumnjivog gazdinstva moraju:

1) udovoljavati odredbama posebnog propisa o higijeni i zdravstvenim problemima koji utiču na proizvodnju i stavljanje na tržište proizvoda od jaja (*Odluka o načinu obavljanja veterinarsko-zdravstvenih pregleda i kontrole životinja prije klanja i proizvoda životinjskog porijekla "Službeni glasnik BiH", broj 82/06*);

2) se otpremiti direktno sa sumnjivog gazdinstva u određeni objekt, a svaku pošiljku mora prije otpreme zapečatiti nadležni veterinarski inspektor koji nadzire sumnjivo gazdinstvo i pošiljka mora ostati zapečaćena tokom prijevoza do određenog objekta.

b) nadležni veterinarski inspektor na sumnjivom gazdinstvu dužan je obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora na području gdje se nalazi određeni objekt o namjeri slanja jaja;

c) nadležni veterinarski inspektor, odgovoran za određeni objekt, mora narediti da:

1) se jaja iz tačke a) alineja 2) ovog Priloga drže izolirano od drugih jaja od trenutka kad stignu u objekt do njihove prerade;

2) se ljuske takvih jaja smatraju visokorizičnim materijalom i da se s njima postupa u skladu s posebnim propisima koji reguliraju ovu oblast;

3) se ambalaža za pakiranje, vozila koja se koriste pri prijevozu iz tačke a) alineja 2) ovog Priloga i svi prostori koji dođu u doticaj s jajima očiste i dezinficiraju na način koji uništava sav virus njukastl bolesti;

4) se o svim pošiljkama prerađenih jaja obavijesti nadležni veterinarski inspektor koji nadzire sumnjivo gazdinstvo.

PRILOG II.

POSTUPAK ČIŠĆENJA I DEZINFEKCIJE ZARAŽENOG GAZDINSTVA

Preliminarno čišćenje i dezinfekcija

- (1) Kad su lešine peradi uklonjene u svrhu neškodljivog uništavanja, oni dijelovi gazdinstva u kojima je perad bila smještena i bilo koji dijelovi drugih zgrada, dvorišta i gazdinstva, koji su kontaminirani za vrijeme klanja ili postmortalnog pregleda moraju se poprskati dezinficijensom odobrenim za upotrebu u skladu s članom 11. ovog Pravilnika.
- (2) Bilo koje tkivo peradi ili jaja koja su mogla kontaminirati zgrade, dvorišta, opremu i druge dijelove gazdinstva, moraju biti pažljivo prikupljena i neškodljivo uništena zajedno s lešinama.
- (3) Korišteni dezinficijens mora ostati na površinama barem 24 sata.

Završno čišćenje i dezinfekcija

- (1) Masnoću i nečistoću potrebno je odstraniti sa svih površina primjenom sredstva za odmašćivanje i zatim ih isprati vodom.
- (2) Nakon pranja vodom kako je opisano u stavu (1), mora se provesti još jedno prskanje dezinficijensom.
- (3) Nakon sedam dana prostori se moraju tretirati sredstvom za odmašćivanje, zatim ih treba isprati hladnom vodom, poprskati dezinficijensom te ponovno isprati vodom.
- (4) Korištena stelja i gnoj moraju se obraditi na način da je uništen virus njukastl bolesti, što mora uključivati najmanje jedan od slijedećih postupaka:
  - a) spaljivanje ili obradu parom pri temperaturi od 70 C;
  - b) zakopavanje dovoljno duboko da se spriječi pristup štetočinama i divljim pticama;
  - c) stavljanje na gomilu i vlaženje (ako je potrebno kako bi se pospješila fermentacija), te pokrivanje da se postigne temperatura od 20 C i ostaviti pokriveno 42 dana tako da se spriječi pristup štetočinama i divljim pticama.

PRILOG III.

DIJAGNOSTIČKI POSTUPCI ZA POTVRDU I DIFERENCIJALNU DIJAGNOSTIKU NJUKASTL BOLESTI

- (1) Za izdvajanje i karakterizaciju virusa njukastl bolesti moraju se koristiti postupci iz ovog Priloga, kao smjernice i minimum kriterija koji će se primjenjivati u dijagnosticiranju njukastl bolesti.
- (2) Virus koji uzrokuje njukastl bolest je prototip virusa skupine Paramyxoviridae. Trenutno postoji devet serološki različitih grupa ptičjih paramiksovirusa označenih od PMV-1 do PMV-9. Svi virusi njukastl bolesti pripadaju grupi PMV-1. Za potrebe dijagnostičkih postupaka za potvrdu i diferencijalnu dijagnostiku njukastl bolesti primjenjuje se slijedeća definicija:

"Njukastl bolest" je infekcija peradi uzrokovana ptičjim sojem paramiksovirusa 1, s intracerebralnim indeksom patogenosti (ICPI) u jednodnevnih pilića većim od 0,7.

Poglavlje I. UZIMANJE I OBRADA UZORAKA

Uzorci

Brisevi kloake (ili izmet) i trahealni obrisci bolesnih ptica, izmet ili sadržaj crijeva, tkivo mozga, dušnik, pluća, jetra, slezena i drugi očito zahvaćeni organa svježih lešina ptica.

Obrada uzoraka

Organi i tkiva navedeni u stavu (1) - (Uzorci) ovog Poglavlja mogu biti zajedno obrađeni (engl. pooled), ali je neophodno da se izmet obradi odvojeno. Obrisci se trebaju potpuno uroniti u dovoljnu količinu otopine antibiotika. Uzorci izmeta i organa trebaju se homogenizirati (u zatvorenoj mješalici ili koristeši tarionik i sterilni pijesak) u otopini antibiotika, dok se ne dobije 10 - 20% suspenzija (m/v). Suspenziju treba ostaviti otprilike dva sata na sobnoj temperaturi (ili na 4 C preko noći) zatim se pročiste centrifugiranjem (npr. 800 do 1 000 g tokom 10 minuta).

Otopina antibiotika

Za uzorke izmeta potrebne su visoke koncentracije antibiotika, a uobičajna mješavina je 10 000 jedinica/ml penicilina, 10 mg/ml streptomicina, 0,25 mg/ml gentamicina i 5 000 jedinica/ml mikostatina u puferiranoj fiziološkoj otopini (PBS). Za uzorke tkiva i obriske dušnika ove se koncentracije mogu smanjiti do pet puta. Za sprječavanje rasta klamidije, može se dodati 50 mg/ml oksitetraciklina. Pri pripremi otopine antibiotika, svakako je potrebno provjeravati pH nakon dodavanja antibiotika i podesiti ga na pH od 7,0 do 7,4.

Poglavlje II. IZDVAJANJE VIRUSA

Izdvajanje virusa u kokošjim embrijima

(1) Po 0,1 do 0,2 ml pročišćenog supernatanta se inokulira u alantoisnu šupljinu svakog od najmanje četiri kokošja embrija koji su bili inkubirani 8 do 10 dana. Idealno bi bilo koristiti embrije iz jata slobodnog od patogena (SPF), ali ako to nije moguće prihvatljivo je korištenje embrija koji potiču iz jata za koje je utvrđeno da je slobodno od antitijela virusa njukastl bolesti. Inokulirana jaja se inkubiraju na temperaturi od 37°C i pregledavaju svaki dan prosvjetljavanjem. Jaja s mrtvim ili umirućim embrijima i sva ostala jaja se šest dana nakon inokulacije trebaju ohladiti na 4°C, a alantoisno-amnionska tekućina se testira na hemaglutinacijsku aktivnost. Ukoliko nema hemaglutinacije, gore opisani postupak treba ponoviti koristeši nerazrijeđenu alantoisno-amnionsku tekućinu kao inokulat.

(2) Kad se utvrdi hemaglutinacija, prisutnost bakterija treba isključiti putem bakteriološke pretrage. Ukoliko su bakterije prisutne, tekućine treba filtrirati kroz 450-nm membranski filter, dodaju im se antibiotici i s njima se inokuliraju kokošji embriji kako je gore opisano.

Poglavlje III. DIFERENCIJALNA DIJAGNOSTIKA

Preliminarna diferencijacija

Svi hemaglutinirajući virusi moraju biti odmah dostavljeni nacionalnoj referentnoj laboratoriji iz Priloga IV. ovog Pravilnika na potpunu identifikaciju, karakterizaciju i test patogenosti. Važno je što prije uvesti privremene mjere kontrole za njukastl bolest s ciljem ograničavanja širenja virusa, a ovlaštene laboratorije moraju biti u mogućnosti identificirati prisutnost virusa njukastl bolesti. Hemaglutinirajuće tekućine moraju biti testirane inhibicijom hemaglutinacije, kako je opisano u

Poglavlju V. i VI. ovog Priloga. Pozitivna inhibicija (2^4 ili više) s poliklonskim antiserumom, specifičnim za virus njukastl bolesti, koji ima titar najmanje 2^9 treba poslu`iti kao preliminarna identifikacija na osnovu koje se uvode privremene mjere kontrole.

Potvrda

(1) Nacionalna laboratorija mora provesti potpunu diferencijalnu dijagnostiku bilo kojeg hemaglutinirajućeg uzročnika. Potvrda virusa njukastl bolesti mora se provesti testom inhibicije hemaglutinacije s monospecifičnim pilećim antiserumom. Testovi indeksa intracerebralne patogenosti koji su opisani u Poglavlju VII. ovog Priloga moraju provesti za sve pozitivne izolate. Indeksi patogenosti veši od 0,7 ukazuju na prisutnost virusa u slu~aju kojeg se mora narediti potpuna provedba mjera kontrole.

(2) Razvoj tipizacije virusa njukastl bolesti, a posebno tehnike s monoklonskim antitijelima, omogu}io je grupiranje sojeva i izolata u grupe. Posebno, sada su dostupna neka monoklonska antitijela koja su specifična za sojeve cjepiva koji se koriste na teritoriji Evropske unije, a mogu se upotrebljavati u jednostavnim testovima inhibicije hemaglutinacije.

(3) Obzirom da se živi sojevi vakcine mogu često izdvojiti iz uzoraka uzetih od peradi, prednost je njihova brza identifikacija u nacionalnoj laboratoriji iz Priloga IV. ovog Pravilnika. Takva monoklonska antitijela osigurava referentna laboratorija Evropske unije iz člana 15. ovog Pravilnika i iste dostavlja nacionalnim laboratorijama da se omogući potvrda izolacije cijepnih virusa.

(4) Nacionalne laboratorije moraju dostaviti sve hemaglutinirajuće uzročnike referentnoj laboratoriji OIE/Evropske unije.

Daljnje tipiziranje i karakterizacija izolata

Referentna laboratorija OIE/Evropske unije mora dobiti od nacionalnih laboratorija sve hemaglutinirajuće viruse za daljnje antigenske i genetičke studije da se, u skladu s nadležnošću i dužnostima referentne laboratorije, omogući bolje razumijevanje epidemiologije njukastl bolesti u Evropskoj uniji.

Poglavlje IV. BRZI TESTOVI ZA OTKRIVANJE VIRUSA I ANTITIJELA ZA VIRUS NJUKASTL BOLESTI

Brzi testovi za otkrivanje virusa njukastl bolesti kod cijepljenih ptica i otkrivanje antitijela kod necijepljenih ptica su opisani dolje:

Otkrivanje virusa njukastl bolesti

Za dijagnostiku infekcije u cijepljenih ptica koristi se nekoliko brzih testova koji direktno otkrivaju antigene njukastl bolesti. Do danas se najviše koriste fluorescentni testovi na uzdužnim odsječcima dušnika i peroksidazni testovi na mozgu. Nema razloga za sumnju da se drugi direktni testovi za otkrivanje antigena ne bi mogli primjenjivati za dijagnostiku infekcija virusom njukastl bolesti.

Nedostatak takvih testova je nepraktičnost pretraživanja svih potencijalnih mjesta replikacije virusa njukastl bolesti u cijepljenih ptica. Na primjer, negativan nalaz u dušniku ne isključuje moguće postojanje virusa u crijevima. Za rutinsku dijagnostiku njukastl bolesti se ne preporučuje niti jedna metoda direktnog otkrivanja antigena virusa, premda u određenim okolnostima takvi testovi mogu biti od koristi.

Otkrivanje antitijela kod necijepljenih ptica

Inhibicija hemaglutinacije se uobičajeno koristi za dokaz i određivanje nivoa antitijela za virus njukastl bolesti, a preporuke za izvođenje testa opisane su u Poglavlju V. i VI. ovog Priloga. Međutim,

imunoenzimski testovi (ELISA) mogu biti uspješno korišteni za otkrivanje antitijela virusa. Preporučuje se, ukoliko se želi na nivou regionalnih laboratorija koristiti ELISA, da test nadzire nacionalnu laboratoriju iz Priloga IV. ovog Pravilnika.

a) Uzorci

Uzorci krvi trebaju se uzeti od svih ptica ako je jato manje od 20 ptica, odnosno od 20 ptica iz većih jata (ovo će dati 99% vjerovatnosti u otkrivanju barem jednog seropozitivnog slučaja ukoliko je 25% jata ili više pozitivno, bez obzira na veličinu jata). Krv treba pustiti da se zgruša, zatim se odvoji serum za test.

b) Pretraživanje na antitijela

Pojedinačne uzorke seruma treba testirati na sposobnost inhibicije hemaglutinirajućeg antigena virusa njukastl bolesti u standardnom testu inhibicije hemaglutinacije, kako je definirano u Poglavlju VI. ovog Priloga. Različita su mišljenja treba li za inhibiciju hemaglutinacije koristiti 4 ili 8 hemaglutinacijskih jedinica. Čini se da su obje solucije ispravne, a izbor treba prepustiti nacionalnim laboratorijama. Antigen koji se koristi uticat će na nivo na kojem se serum smatra pozitivan: pri 4 hemaglutinacijske jedinice pozitivan je svaki serum s titrom 2^4 ili više, pri 8 hemaglutinacijskih jedinica pozitivan je svaki serum s titrom 2^3 ili više.

Poglavlje V. HEMAGLUTINACIJSKI (HA) TEST

Reagensi

- a) Izotonična fiziološka otopina, puferirana s fosfatnim puferom (PBS) (0,05 M) na pH 7,0 - 7,4;
- b) Eritrociti, uzete od najmanje tri pijetla ili kokoši slobodne od specifičnih patogena (ako to nije moguće, krv se može uzeti od ptica koje su redovno testirane i za koje je dokazano da su slobodne od antitijela za virus njukastl bolesti), dodati u jednak volumen Alseverove otopine. Eritrocite je potrebno prije upotrebe tri puta isprati otopinom PBS. Za test se preporučuje 1% suspenziju (hematokrit v/v) u PBS-u;
- c) Za standardni antigen se preporučuje soj Ulster 2C virusa njukastl bolesti.

Postupak

- a) U svaku jažicu plastične mikroploče staviti 0,025 ml otopine PBS (treba koristiti ploče s jažicama s V-dnom);
- b) U prvu jažicu staviti 0,025 ml suspenzije virusa;
- c) Pomoću mikrotitracijskog razrjeđivača napraviti dvostruka serijska razrjeđenja (1:2 do 1:4096) virusa uzduž mikrotitar ploče;
- d) U svaku jažicu dodati još po 0,025 ml PBS-a;
- e) U svaku jažicu dodati po 0,025 ml 1% eritrocita;
- f) Lagano protresti i ostaviti na 4°C ;
- g) Ploče se očitavaju 30-40 minuta kasnije, kad se natalože eritrociti u kontrolnim jažicama;
Očitavati tako da se u nagnutoj mikrotitar ploči promatra prisutnost ili odsutnost toka eritrocita u obliku suze. U jažicama gdje nije došlo do hemaglutinacije eritrociti bi morali teći jednako brzo kao eritrociti u kontrolnim jažicama bez virusa;
- h) HA titar je najveće razrjeđenje virusa, koja uzrokuje aglutinaciju eritrocita. Smatra se da takvo razrjeđenje sadrži jednu HA jedinicu (HAJ). HA titar može se tačnije odrediti ukoliko se naprave dvostruka serijska razrjeđenja virusa s početnim razrjeđenjem 1:3, 1:4, 1:5, 1:6 i slično. Ovaj se postupak preporučuje za tačnu pripremu antigena za test inhibicije hemaglutinacije (vidi Poglavlje VI.).

Poglavlje VI. TEST INHIBICIJE HEMAGLUTINACIJE (IH)

Reagensi (vidi Poglavlje V.)

- a) Fiziološka otopina s fosfatnim puferom (PBS);
- b) Virusna suspenzija, razrijeđena u PBS-u tako da sadrži 4 ili 8 HAJ;
- c) 1% eritrociti pijetla ili kokoši;
- d) Negativni kontrolni kokošji serum;
- e) Pozitivni kontrolni kokošji serum.

Postupak

- a) U svaku jažicu mikroploče staviti po 0,025 ml PBS-a (koriste se ploče s jažicama s V-dnom);
- b) U prvu udubinu ploče staviti 0,025 ml seruma;
- c) Korištenjem mikrotitracijskog razrjeđivača napravimo dvostruke razrijeđenosti seruma po ploči;
- d) Dodati 0,025 ml razrijeđene virusne suspenzije, koja sadrži 4 ili 8 HAJ;
- e) Lagano protresti i ostaviti ploču na 4 C najmanje 60 minuta ili na sobnu temperaturu najmanje 30 minuta;
- f) U sve jažice dodati po 0,025 ml 1% eritrocita;
- g) Lagano protresti i ostaviti na 4 C;
- h) Ploče se očitavaju nakon 30 do 40 minuta kad se natalože eritrociti u kontrolnim jažicama. Očitavati tako da se u nagnutoj mikrotitar ploči promatra prisutnost ili odsutnost toka u obliku suze s istom brzinom koju ima tok u kontrolnim jažicama, koje sadrže samo eritrocite (0,025 ml) i PBS (0,05 ml);
- i) Titar IHA je najveće razrjeđenje antiseruma koje uzrokuje potpunu inhibiciju 4 ili 8 jedinica virusa (svaki put test mora uključivati HA titraciju da se potvrdi prisutnost zahtijevanih HAJ);
- j) Rezultati su važeći kad je titar negativnog kontrolnog seruma manji od 2^3 za 4 HAJ ili 2^2 za 8 HAJ i kad titar pozitivnog kontrolnog seruma na odstupa za više od jednog razrjeđenja od njegovog standardnog titra.

Poglavlje VII. TEST INDEKSA INTRACEREBRALNE PATOGENOSTI

1. Zaražena, svježe dobijena alantoisna tekućina (HA titar mora biti veći od 2^4) se razrijedi 1:10 u sterilnoj, izotoničnoj otopini (antitijela se ne smiju upotrijebiti).
2. 0,05 ml razrijeđenog virusa se ubrizga intracerebralno u svakog od deset jednodnevnih pilića (npr. 24 sata; 40 sati nakon valenja). Pilići bi trebali biti izleženi iz jaja dobijenih od jata slobodnog od specifičnih patogena.
3. Pilići se promatraju u razmacima od 24 sata tokom osam dana.
4. Pri svakom promatranju svaki se pilić boduje: 0 = normalna, 1 = bolesna, 2 = mrtva.
5. Indeks se računa kako je prikazano u slijedećem primjeru:

Klinički znakovi	Dan nakon inokulacije (broj pilića)								Ukupno	Rezultat
	1	2	3	4	5	6	7	8		
normalni	10	4	0	0	0	0	0	0	14x0	= 0
bolesni	0	6	10	4	0	0	0	0	20x1	= 20
mrtvi	0	0	0	6	10	10	10	10	46x2	= 92
									Ukupno = 112	
Indeks je srednja vrijednost po piletu po pregledu = 112,80 = 1,4										

Poglavlje VIII.
TEST SPOSOBNOSTI TVORBE PLAKA

1. Uobičajeno je upotrijebiti niz razrjeđenja virusa kako bi se osigurala prisutnost optimalnog broja plakova na ploči. Desetorostruka razrjeđenja do 10^{-7} u PBS-u bi trebala biti dovoljna.
2. Kulture pilećih embrionalnih ćelija ili odgovarajuća ćelijska linija (npr. Madin-Darby ćelijska kultura goveđeg bubrega) pripreme se u Petrijevim zdjelicama prečnika 5 cm.
3. 0,2 ml svakog razrijeđenog virusa doda se u svaku od dvije Petrijeve zdjelice i ostavi da se virus apsorbira tokom 30 minuta.
4. Nakon trokrotnog ispiranja PBS-om, zaražene ćelije se preliju odgovarajućim medijem koji sadrži 1% agar s ili bez 0,01mg/ml tripsina. Važno je da se mediju za prekrivanje ne dodaje serum.
5. Nakon 72 sata inkubacije pri 37°C plakovi bi morali biti dovoljno veliki. Najbolje se vide kad se gornji sloj agara odstrani, a ćelijski sloj oboji s kristalno-ljubičastim (0,5 m/v) etanolom (25% v/v).
6. Svi virusi, inkubirani u prisutnosti tripsina u prekrivenom sloju, moraju dati jasno vidljive plakove. Kad u sloju za prekrivanje nema tripsina, samo virusi koji su virulentni za kokoši proizvode plakove.

PRILOG IV.
NACIONALNE REFERENTNE LABORATORIJE ZA NJUKASTL BOLEST

Nacionalna referentna laboratorija za njukastl bolest je:
Veterinarski fakultet
Centar za peradarstvo
Zmaja od Bosne 90
71000 Sarajevo

PRILOG V.
REFERENTNA LABORATORIJA OIE/EVROPSKE UNIJE ZA NJUKASTL BOLEST

Referentna laboratorija OIE/Evropske unije za njukastl bolest
(eng. newcastle disease) je:
Central Veterinary Laboratory
New Haw
Weybridge
Surrey KT15 3 NB
United Kingdom

PRILOG VI.
NJUKASTL BOLEST

SPORTSKI GOLUBOVI I PTICE KOJE SE DRŽE U ZATOČENIŠTVU

1. Lokacija:
  - golubarnika: _____
  - gazdinstva: _____
2. Ime i prezime (imena i prezimena) i adresa (adrese) imatelja:
_____
3. Sumnja na njukastl bolest:
  - a) datum: _____
  - b) razlog: _____
  - c) broj: - golubova koji se drže u vrijeme sumnje na bolest:
_____
  - ptica koje se drže u zatočeništvu: _____
4. Potvrda njukastl bolesti:
  - a) datum: _____
  - b) potvrdio: _____
  - c) klinički znakovi primijećeni u vrijeme potvrde bolesti:
_____
5. Status cijepljenja u vrijeme sumnje na bolest: _____
6. Ograničenje premještanja uvedeno (datum): _____
7. Ograničenje premještanja ukinuto (datum): _____
8. Broj jata koja su smještena u krugu od jednog kilometra od golubarnika ili gazdinstva iz tačke 1.:
_____

PRILOG VII.
MINIMALNI KRITERIJI ZA PLANOVE HITNIH MJERA

Planovi hitnih mjera moraju ispuniti najmanje slijedeće:

1. uspostavljen nacionalni krizni centar koji koordinira i usklađuje sve mjere kontrole u zemlji;
2. sastavljenu listu lokalnih kriznih centara za kontrolu bolesti koji imaju odgovarajuće mogućnosti za koordinaciju mjera kontrole bolesti na lokalnom nivou;
3. sadržavati detaljne podatke o osoblju koje provodi mjere kontrole, njihovoj osposobljenosti i odgovornostima;
4. svaki lokalni krizni centar mora biti u mogućnosti brzo kontaktirati lica ili organizacije koje su direktno ili indirektno povezane s izbijanjem bolesti;
5. imati na raspolaganju opremu i materijale koji su potrebni za ispravno provođenje mjera za kontrolu bolesti;
6. izrađene detaljne upute o mjerama koje treba poduzeti u slučaju sumnje i potvrde infekcije ili kontaminacije, uključujući predlaganje načina za neškodljivo uništavanje lešina;
7. uvođenje programa edukacije radi održavanja i unaprjeđenja osposobljenosti u terenskim i administrativnim postupcima;
8. određene dijagnostičke laboratorije koje imaju prostore za post-mortem pretrage, potrebne kapacitete za serologiju i histologiju, itd. te održavati osposobljenost za brzu dijagnostiku. Mora se osigurati sistem brze dostave uzoraka;
9. podatke o količinama cjepiva protiv njukastl bolesti, koje su procijenjene da će biti potrebne u slučaju provedbe hitnog cijepljenja;
10. mora se odrediti pravni osnov za provođenje mjera određenih Planom hitnih mjera.